

LEPOZNANSKI LIST.

Leto IV.

NA DUNAJI 15. JANUARJA 1878.

List 2.

Mir?

Dovolj, dovolj kervi je že prelite,
 Popiti je ne more zemlja več;
 Poljane z mertvimi so trupli krite,
 Strašno razsajal je kervavi meč.

Gorjé, morje široko in globoko
 Razlilo se je čez dežel mejé;
 Kedó podá nesrečnim rešnjo roko,
 Prej ko jih vse ugonóbi gorjó!

Pepel vasí, razrušena so mesta,
 S plamenom meč sovražnikov divjá;
 Begunov mergóli stezá in cesta,
 Da jim pred smertjo gozd zavetja dá.

Potikajo se kakor zver po hosti,
 A kaj, da je sovražnik daleč zad?
 Oj blagor mertvim, vseh težav so prosti!
 Kar jih ostalo, tare mraz in glad.

Na pomoč klicali so dalnje brate;
 Prišli so bratje — žalostna pomoč!
 Prinesli niso jim svobode zlate,
 Dasi jih že je palo sto tisóč!

V terpljenji so pomagat jim hiteli,
 Terpeti jim pomagajo zvestó;
 Stermi Evropa, kaj so preterpeli,
 Kar drugim nemogoče — njim lahkó!

In hrabra stanovitnost je zmagala,
 Čast, slava ti, slovanski ti junak,
 Sovražnika se moč ti je udala,
 Na tleh leži, kervav, pobit divjak.

Na tleh leži in, glej! rokó podaje
 Zmagalcu: Mir med nama, silni car!
 Teptal ne bodem več in davil „raje“,
 Odslej ji bodem dober gospodar.

O car visokodušni, zmagoviti!
 Ti ne poslušaj ga, poslušaj nas;
 Ne daj, ne daj se mu pregovoriti,
 Ne vtakni meča, zdaj je pravi čas.

Zastonj prelita draga kri ne hodi,
 Ne vstavi se, še eden, zadnji vdar
 Pravico in krivico zdaj razsodi,
 Razsodi staro pravdo, silni car!

Divjaštvu ní prostora tu v Evropi!
 Tako je! kaj besede in prepír?
 Pogazi ga, na glavo gadu stopi!
 Potem si zmagal res, potem bo mir!

B. M.

Sodnikovi.

II.

Dervarji niso nikodar na glasu, da bi bili posebno olikani in priljudni možje, ne pri nas, ne pri drugih narodih. Vsako opravilo daje človeku, kateri se z njim navadno peča, nek poseben značaj, njegovemu mišljenju in vedenju, dà celo njegovemu obličju. Po svojem opravilu je dervar nekako podoben mesarju, ki tudi ne sluje posebno zaradi svoje rahločutnosti; surovost je naravno zvezana z njegovim stanom. Nekaj surovega, brezčutnega je tudi v dervarjevem stanu, tudi on nekako življenje mori. Ali nima morebiti drevo zares življenja? Poglej lepo visoko, košato bukev; kako krepko se spenja kvišku, kako oblastno razprostira svoje veje in mladike, svojega življenja vesela! In mladi zarod poganja in zeleni veselo pod njo; pod krilom njenim stojè mlade bukvice, ter rastó in se razvijajo in kvišku spenjajo po svoje matere izgledu. Tiči se izpreletavajo po njenem vejevji, v njenem zavetji si stavijo svoja gnezda. List šepetá z listom, ko diha po njej večerni hlad, in ona prijazno pripogiblje svoj veršiček. Ali ko pribuči vihar, kako se zvijajo, stokajo in pokajo njene veje! Ali ní to življenje? Ali glej, ko je še tako krepka, da bi morda lahko živila še sto let, in vsako leto nov zarod rodevala iz svojega semena, približa se ji logar, vdari jí smertni pečat v mehko kožo in zaznamovana je za smert. Ne dolgo, in pride mož, gerčav kakor ona, sè sekíro na rami, ogleduje lepo drevo, ali ne, ker se mu morebiti smili, dervar je terdega serca, prevdarja samo, koliko derv bode dala in njemu koliko truda;

nato dene sekíro z rame, pljune si v roke in sekíra zapoje — njej mertvaško pesem.

Dervar je bil Seljan, s katerim nam je zdaj seznaniti prijaznega bralca; dervar, nič družega. Imel je sicer malo hišico, kake pol ure od terga, in košček njivice za zelenjavo; ali to ga ni moglo rediti. Sekíra mu je kruha služila; v gozdu je prebil največji del svojega življenja, po zimi in poleti. Gozd mu je bil pravi dom, hišico je imel samo za prenočišče. V gozdu nam ga je iskati, če ga hočemo videti. Od daleč že čujemo krepke vdarce njegovega orodja; prijetno se razlega in odmeva glas po gozdu od drevesa do drevesa. Glejte ga tam! Stara bukev leži na tleh, kakor je dolga in široka. Spodnje veje so se jí polomile, ko je padala; toliko manj bo truda. Sè svojim pomagačem jo je bil dopoludné poderl Seljan; zdaj se sam trudi z njo. Pridno vihti svoje orodje; seka in klesti jí neusmiljeno veje. Dan je gorák, pot mu kaplje s čela; ali to ga malo moti; zdaj pa zdaj si ga obriše z rokavom svoje hodnikove srajce — golorok mora biti človek pri takem delu!

Lep mož ní naš Seljan; nekoliko prekratek je; njegova rast je šla premalo kvišku, zato je videti nekako potlačen; vse je pri njem bolj na široko, tudi obraz; čela se mu malo vidi; krijejo mu ga lasje, ki so kakor dež v „pratiki“. Drobne, sive oči mu žaré pod nenavadno košatimi gostimi obrvmi. Obraz njegov je suh, koščen, lice upalo, a zdrave rujave barve, kolikor ga ne krije ščetinasta brada. Ali poglejte persi njegove, kako so široke, krepke, kolo bi smelo iti čez nje. S to

pestjo bi medvedu čepinjo razdrobil, in to obilno stopalo bi lahko namesto kamena kolesu podložil v klancu. Odurno bi bilo to obličje, ko bi po teh širokih ustih ne šinil zdaj pa zdaj nek dobrohoten nasmeh; tedaj pa se človeku vidi, kakor da bi solnčni žar obsijal star parobek.

Spodnji konec drevesa je oklešččen; prišel mu je že skoraj do srede. Zdaj si sme vendar privoščiti nekoliko počitka. Še enkrat krepko mahne, da veja daleč odleti; potem se nasloni na sekiro, krepko se oddahne ter pogleda na nebo, kako visoko je še solnce. Po njegovi sodbi bi utegnila biti ura pet; morebiti tudi že nekoliko čez. To méroma je tisti čas, ko se sme, po božjih in človeških postavah, nekoliko odpočiti vsak pošten delavec. O tem času je pač že tudi počival naš oče Adam, ko je zemljo kopal v potu svojega obraza. A ne samo odpočiti se je zdaj čas, tudi založiti je treba kaj in splakniti si suho gerlo. Kmet na njivi izpreže svoje voli; plug na njivi pustivši, gré sê svojo živaljo na kraj njive v travo; vola se paseta vklenena; on pa leže, ako mogoče, v senco pod drevo, vzame iz perta kos črnega kruha za „malo južino“, potem pogleda v verč, ki sloni ob drevesu; dobro, ako je malo mlačnega vina v njem, če pa tudi ne, gré sam ali pa deklica z verčem po vodě k bližnjemu studencu.

Take misli so hodile tudi poštenemu Seljanu po glavi. Zagozdo črnega kruha je imel, verč tudi, samo da ni dišal po vinu. Južinal bi bil zdaj tudi on, ko bi se mu ne bilo nekaj posebnega pripetilo. Oziraje se kvišku je bil zagledal dva tiča, ki sta mu nemirno letala nad glavo, zdaj pa zdaj celo zaganjala se vanj. Mož, ki je bil v gozdu domá, takoj ugame kaj pomeni to letanje. Tiča sta ga morebiti

že prej obletavala, ali on je bil preveč zamisljen v delo.

„To pa ni samo ob sebi“, govori sê seboj, „pogledati je treba“.

In mož gre ter ogleduje posekano drevo. Dolgo mu ni bilo treba iskati. Skoraj sredi debla zagleda čisto pravilno okroglo votlino, da bi otročja roka ravno lahko vanjo segla.

Mož se veselo zareži rekoč:

„Saj sem vedel, kaj bode; mlade imata tu notri, mlade. Ali kako bi in kaj bi? To je žaltova stvar! Rad bi vama pomagal, ali sê svojo lopato ne morem poseči notri, da bi vama izvlekel ta drobiž, ki tako žalostno čivka. Tu je treba pameti, to ni da bi se kar tako“!

Mož se ne pomislja dolgo. Sekiro vzame v obě roki, a ne za toporišče, za železo jo prime ter začne previdno vertati in dolbsti z njo, da bi ne poškodoval kakega mladiča. Ko je bila luknja dovolj prostorna, seže vanjo z roko ter izvleče zaporedoma petero mladih žoln. Skoraj godne so bile že in strašansko so kričale in branile se s kljuni in perotmi. On in ona pa sta še bolj kričala in zaganjala se mu v glavo.

Ko jih je imel v roki, začne zopet premišljati:

„To bi bilo; ali kaj pa zdaj? Tako ni da bi jih pustil; prehladno bi jim bilo ponoči. Treba bo poiskati kje kake druge luknje. Ali kje“?

Luknja se je kmalo našla v stari bukvi, dasi ni bila tako lepo okrogla.

„Za silo bo že; zdaj pa mir tu notri in tam gori!“

In Seljan spravi mladiče zaporedoma v luknjo. Nato gre k drugemu drevesu, kjer je imel spravljeno svojo obleko, pol hleba prosenega kruha, verč in svoje kadilo.

Iz tega, upamo, je razvidel prijazni bralec, da Seljan če tudi dervar, ni bil hudoben človek. Želimo mu torej, da naj mu dobro tekne kratki počitek in mala južina; pošteno si je zaslužil oboje!

Ali star gerski pregovor že modro pravi:

Mnogo med ustnicami je vmes in med čašo
v desnici.

To je izkusil tudi naš Seljan. Že je bil sedel v mah pod drevesom, že je razgrinjal pert, v katerem je imel kruh zavit, da bi se z njim okoristil, ko začuti nekoga za herbtom. Oberne se nazaj, da bi videl, kedó ga moti v samotnem gozdu. Nadejal se je kakega lovca, ali pa kake stare ženske, ki bere gobe po gozdu. Motil se je. Ženska je bila res, ali stara ni bila, tudi gob ni brala, dasi je imela košarico v roki. Mlada je bila in, bogme! lepa tudi. Ko bi jo bil srečal kak pesnik v gozdu, ne rečemo ravno, da bi se mu bila zdela kaka gorska vila. Lahno je res stopala sè svojimi drobnimi nožicami, tako da se je komaj mah udiral pod njimi. Ali vilo si moremo misliti samo belo — belo obličje, bela obleka! Deklica pa, ki se je bližala Seljanu, ni bila bela ne po lici ne po obleki. Lice ji je bilo nekoliko orujavelo, kar mu pa ni nikakor kazilo lepote; in oblečena je bila, kakor se sploh deklice nosijo v tistem kraju. Da ji je obleka nekako posebno lepo pristala, tega ni bila obleka sama kriva; njena zasluga je bilo samo to, da se je lepo prijemala lepega životka, kar ni bilo težavno. Deklica je bila tenka čez pas, da bi jo bil Seljan lahko obsegel s pedanjem ene roke; ali zategadelj ni bila slabotnega života kakor kaka bledolica mestna gospodična; krepka in čila je bila in vesela tudi. Radost ji je sijala iz černih oči. Tako gleda mlada serna iz gošče!

Ali si je kaj enakega mislil Seljan, ko je nekoliko časa molčé gledal deklico, ne vemo, to pa je gotovo, da ni bil nevesel njenega prihoda. Še bolj na široko so se mu raztezala usta, nego po navadi; znamenje, da je mož vesel.

Tudi deklica je bila vidno vesela starega, golorokega dervarja. Pervi izpregovori Seljan:

„Jerica, kaj pa ti tod“?

Jerica odgovori:

„Oče, kaj ne veste, da je danes vaš god“?

„Moj god? Glejte, glejte, moj god! Bo pa že, če ti praviš, da je. To je pa vendar lepo, Jerica, da se spominjaš svojega očeta godú. Jaz nimam časa, kaj takega misliti“.

Rada bi bila že zjutraj prišla, ali bilo je toliko opravka pri hiši, da se nisem upala prositi, naj me izpusté malo k vam. Popoldné pa si nisem mogla kaj, prosila sem mater Korenovo in radi so me pustili“.

„Kako si me pa našla“?

„Sosedova Katra mi je povedala, da delate tu nekje v gozdu. Slišala sem vas že od daleč, za glasom sem šla in zdaj sem tukaj“.

„Sedi, sedi malo simkaj, Jerica, trudna boš; gorko je, in lahko tudi malo prigrizneš z menoj. Vi imate sicer boljsega pri Korenu, ali človek se ne sme preveč razvaditi, Bog vé, ali bo vedno tako“.

Predno sede, začne deklica odkrivati košarico, ki jo je bila na tla postavila.

„Kaj pa imaš tu notri“? vpraša oče; „jagode so že precej minile, tudi časa nimaš, da bi jih brala“.

Jagod res ni bilo v košarici; bilo je nekaj družega, kar je stari Seljan gotovo

čislal nad vse jagode, tudi ko bi mu jih bil kedó prinesel o božiči.

Jerica mu podá iz košarice kos prijetno dišeče, merzle telétine, pol hlebčka lepega belega kruha in slednjič, kar je bilo Seljanu pač najljubše, še polič rumenega vina, ki se je tako zapeljivo lesketalo v solnci!

Seljan ni vedel, kam bi se dejal, ne kaj bi rekel od samega veselja; kar samo se mu je smijalo.

Slednjič, da bi vendar kaj rekel, pravi, kar mordá ni bilo najprimernejše:

„To bo pa vendar malo preveč, Jerica, kaj?“

„Nič ne bo preveč ne, oče; le poskusite“, odgovori mu hčerka.

In Seljan poskusi. Ako bi bil sam, začel bi bil berž ko ne svojo južino z vinom. Zdaj pa, ko je bila hčerka pri njem, bil bi morebiti prej vse pojedel, potem še le pil, ko bi ne bila prišla Jerici o pravem času dobra misel. Natoči mu vina v kozarec, ki ga tudi ni bila pozabila, ter mu ga ponudi:

„Pijte, oče!“

„Na tvoje zdravje, Jerica!“

Ker je pil mož svoji hčeri na zdravje, mendá ni nespodobno, da je izpraznil posodo na en dušek.

„To se je prileglo; dobro vino, raca na vodi!“ In mož dleskne krepko z ustnicami.

„Mati Korenova so dejali, da je najboljše, kar ga imajo.“

Dobro vino je Seljanu še le prav jezik razvezalo.

„Zdaj mi pa prav po pravici povej, Jerčka, kako se ti godi?“

„Kako se mi godi? Dobro, prav dobro, zakaj bi se mi pa ne, jaz si ne želim nikedar nič boljšega, oče!“

„Ali veš, dete, služba je vendar le

služba; kaj bi tisto? saj sem jo jaz tudi že poskusil; in ženski je še teže.“

„Jaz prav rada služim, kaj mi pa je?“

„Da ne stradaš ravno, to že vem; Korenova ni skoporoka, in on tudi ne, dobri ljudje so Korenovi, ni da bi jim kaj rekel. Ali pa — ni morebiti žena malo preostra?“

„Na tanko so Korenova mati res, ali to je tudi prav. Vse mora biti storjeno kakor se spodobi; nerednosti in nesnažnosti ne terpé, in tako je prav. Če pa človek stori svojo dolžnost, potem ni boljše žene. Do zdaj mi niso še rekli hude besedi, in upam, da mi je tudi ne bodo. In celo oče Koren, vi ne veste, kako so dobri! Skoraj za hčer me imajo pri hiši, prav razvajajo me.“

„Kedó bi pa tebe rad ne imel? To je že prav, da lepo ravnajo s teboj. Ali nekaj družega me skerbi, Jerica.“

„Kaj, oče?“

„Prešibka si, preslaba za težka dela. Ko bi šlo po moji želji in volji, ti bi nikedar in nikjer ne služila.“

„Jaz prešibka, oče? Vsako delo mi je igrača. In kaj pa delam tako težkega? Pospravljati po hiši, krave mlezti, ob košnji seno grabiti, kader je kaj več ljudi, polič vina na mizo prnesti in denar pobirati; kaj bi se to ne zmoglo? In prijetno je tudi. Za druga, težja dela imamo hlapca. Jaz sem prav vesela in zadovoljna; kaj pa vi, oče? Kako se morate vi ves božji dan truditi. Ali le molčite, oče. Počakite, da bom nekaj časa v službi, zdaj sem še le komaj leto dni; kar bom prislužila, vse bo vaše, oče, da se vam ne bo treba tako ubijati.“

„Kaj govoriš, Jerica! Zame ne skërbi; od mladih nog sem vaju dela, in krepak sem tudi. Sekira mi je kakor pisarju

pero. Kaj bi začel brez dela? Dolgočasil bi se. Saj mi že nedelje noče biti konec. Da ne morem zate več storiti, to me peče.

„Ljubi oče, kaj pa hočete še storiti? Kaj me niste dali v mesto, da sem se izučila, kakor malo katera hči premožnega kmeta? Kaj nisem za vsako delo?“

„O dokler je še ranjka živela, Bog ji daj dobro! to smo se še gibal. Ona je toliko z delom prisluzila, da smo te mogli v mesto dati. Res, lepo si se izučila, vse znaš; zato pa menim, da bi bilo dobro, Jerica, ko bi se s časom poprijela kakega družega, lažjega dela. Veš, Jerica, ker že tako govoriva, prav rad bi te nekaj vprašal, kar me že dolgo teži. Samo ne vem kako bi — nočem te žaliti —“

„Govorite, oče, nič se ne bojte.“

„Jerica, jaz sem priprost človek, dervar; moj stan ni, da bi se ponašal z njim; najmanjši kmet je proti meni gospod. Vendar, dasi siromak, ne terpim, da bi mi kedó kaj oponašal in očital, ne meni, ne mojemu otroku.“

„Kaj menite, oče?“

„Nič hudega; poslušaj me, Jerica, da ti povem, kaj mislim. Ko sem tako le sam pri delu, ali pa ko ležim v postelji, pa ne morem zaspati, prihajajo mi časi čudne misli. Hudo mi je, da sem te moral od hiše dati. Jaz ne vem, kaj bi dejala ranjka? V vašo hišo zahajajo ljudje taki in taki; Koren ne more nikomur hiše zapreti.“

„Oče, vi se bojite zame; bodite brez skerbi, družega vam ne morem reči.“

„Ne, Jerica, zate se ne bojim; saj vem, da se nate lahko zanašam; ali ljudje so časi nadležni, sitni; prijazna moraš biti z vsakim.“

„Kar je prav, oče, več ne. Naj se pa kedó upa, kedor si bodi — oče, vi me ne poznate; zavernila bi ga, da bi se mu v drugo več ne ljubilo; če ne drugače, tudi tako! Žerjavice se ne dotikaj!“

„Ali tudi gospoda zahaja v Korenovo hišo; gospoda pa zopet drugače.“

„Pa Jerica tudi drugače, vsakemu po svoje. Ondan sem bila enega izplačala; škoda da vas ni bilo zraven; zadovoljni bi bili sè svojo Jerico. Vse se je smijalo on pa rudeč kakor kuhan rak! Potem sem imela mir in ga bom, le brez skerbi bodite, oče.“

„Veš, Jerica, ko bi jaz zvedel, da se je kedo proti tebi izpozabil, kakor da bi se s takim dekletom smelo kar tako — jaz sem miren človek, Jerica, živali bi ne vdaril po nepotrebnem — ali ko bi kaj takega slišal: pri Bogu je milost, z uma bi bil, s to le sekiro bi ga — Bog mi grehe odpusti!“

Mož je bil pri tej priči tako razjarjen, da je bilo dekleta skoraj strah; toda jeza ga hitro mine, ko je videl, da je hčer tako prestrašil. Široko se zareži in pomežika sam sebe vesel.

Solnce je bilo še za moža visoko; polič prazen, kruha malo, teletine nič. Deklica vstane rekoč:

„Jaz moram domov, zdravi ostanite, oče!“

„In jaz na delo, do mraka mora biti to deblo gladko kakor sveča. Z Bogom, Jerica!“

Deklica otide. Seljan pa zavihti sekiro, ter začne obdelavati ubogo bukev, da so iveri in veje kar tako v stran letele.

B. M.

(Dalje prih.)

Niccolo Macchiavelli in knjiga „Il principe“.

(Dalje.)

To je že dokaz velike izobraženosti njegove, ker se je tajništvo navadno le izročevalo odličnim pisateljem, kakor so bili Aretino, Poggio in Scala. Gosposka je znala ceniti nadarjenega mladega uradnika, kajti ne le da je svojo službo opravljal, skoro vse domače in unanje dopisovanje imel itd., temveč zaupali so mu tudi najsitnejša in najteža poslanstva. To pa je bilo kaj posebnega, kajti v tej dobi, ko so od l. 1494. vse evropske velevlasti silile v Italijo, morale so italijanske državnice upotrebljevati svoje najrazumnejše in najgibčnejše državnike, da po raznih dvorih kot „govorniki“ (oratores) vse natančno opazujejo in pozvedavajo, vestno domov poročajo ter vsako malost v prid domovini porabijo. Dasiravno Macchiavelli ni bil pravi „ambasciatore“, ker ni bil iz dovolj imenitne in premožne rodovine, vendar ga je florentinska signoria trikrat odposlala na francoski dvor, dvakrat do cesarja Maksa I. in do papeža Aleksandra VI., in ravno tolikrat je imel opraviti z glasovitim Cezarjem Borgio. Državne koristi je zastopal Macchiavelli tudi po sosednih mestih, v Pizi, Sieni, Forli in drugod; vendar ni imel materijalnega dobička od tolikih častnih opravil, kajti plača je bila skopa, troški veliki in tako je moral na zadnje še od svojega neznatnega premoženja dostavljati, da bi vredno zagovarjal florentinsko državo.

Ali Macchiavelli je bil izversten poslanec! Če so za novejšo zgodovino poročila italijanskih zastopnikov na tujih dvorih brez dvombe najzanesljivejši viri, vendar jih skoro ni boljših, jasnejših,

natančnejših nego so njegova. On se ne ozira izključno na dvor in dvorne malosti, njemu je predmet globokega premišljevanja narod in država, katero vsestransko opazuje. Vsake 2—3 mesece poroča svoji vladi ter pridruži včasih poročilu kak skriti nasvet, kako bi trebalo ravnati. Posebno zanimive so vesti o njegovem prvem poslanstvu do Cezarja Borgija l. 1502. ravno takrat, ko je ta strašni genijalni državnik se pripravljal, z enim mahljajem uničiti lahkoverne svoje sovražnike. Sploh se moramo čuditi Macchiavelliju, kateri hipoma spoznava zamotane državne razmere ter na prvi ogled umeje znamenljive lastnosti posameznih vladarjev in drugih veljakov. Kako dobro presoja prekanjenega Ljudovita XII., kako krepko opisuje naglega in strastnega Julija II., kako izverstno zaznamlja cesarja Maksa, kljubu vsemu ropotanju in vsej nemirnosti vendar za prav malostnega in nezatega vladarja!

Toda Macchiavelli se spravi tudi na drugo, od diplomatnih nakan celó oddaljeno polje. Z domoljubno bolestjo je moral gledati, kako si severni „barbari“ delijo nesrečno Italijo, kako neusmiljeno jo plenijo in pustošijo, kako prevzetno gospodujejo domačim prebivalcem. Le ti pa, oslabei sinovi starih Rimljanov, se ne mislijo na to, da bi orožje zgrabili ter z lastno silo se ubranili surovih tlačiteljev. Izobraženi in bogati, podjetni v trgovini in obertniji, italijanski meščani za bojevanje niso imeli ne časa ne volje. Izročevali so tedaj svoje boje z drugimi mesti in vladarji najetim četam, ki so

pa mnogo več škodovala domačinom nego nasprotnikom. Le domá so se šopirili in širokoustili — sovražniku nasproti niso bili za rabo. Dokler so tedaj Italijani XV. stoletja le med seboj se bojevali, bile so vsled vojniških razmer bitke tako „nedolžne“, kakor si jih more le želeti kak prenapeti „ljudoljub“, ki s težkim srcem pričakuje, da se odpravijo vse vojske. Najeti vojaki, le za nekoliko časa navezani na državo, katera jih je ravno plačevala, niso vedeli zakaj bi čertili in zatirali sovražnika, kateri bi morda že jutri večo plačo ponuditi utegnil. Tako se čuje iz teh časov o važnih vojskah, ker vojaki prav izgledno manevrirajo in križem marširajo, ne da bi enkrat resno se sprijeli, v odločilnih bitkah ker se brojijo vjeti na tisoče, ne da bi kakih deset mož pálo na bojišči. Vojak je takrat lahko prov lepo starost dosegel, mnogo bojov prebil, pridobil si slavno ime — in morda samo enkrat ni bil v smertni nevarnosti.

Ali kaj je bilo Italijanom početi, ko mesto podkupljivih najetih čet od vseh strani prihrujejo inostranci, ognjeviti francozki plemenitniki, bojeviti in plenoželjni Španci, požrešni nemški „landsknehti“, ter krepki in surovi sinovi švicarskih gora? Takoj bitka pri Fornuovo (l. 1494.) je jasno dokazala, da se z najetimi vojaki ni moči ustavljati tujemu navalu. Nesreča, ki je odsehnal v eno mer zadevala italijansko zemljo, zbudi tedaj v Macchiavelliju misel tem bolj čudovito, ker izvirajoča v začetku XVI. stoletja še dandanes ni popolnem uresničena, dasiravno je razvoj današnjih držav od nje prav odvisen. On spozna prvi v novejši zgodovini, da je vsakemu dolžnost, tudi z orožjem služiti domovini, da mora tedaj vojska biti narodna, le iz

državljanov, kateri se po končanem boji mirno vračajo na svoja navadna opravila. Tako narodno vojsko namerava ustanoviti v Florenciji; dasiravno brez vsake vojaške izvedenosti, zakoplje se v vojniške vede, napenja vse sile, hiti od mesta do mesta, ter konečno, z vladino podporo, v istini ustvari florentinsko „milico“. Začetek je bil dokaj ugoden; zlasti pri Pizi se je videlo, da je nova domača vojska mnogo več vredna nego plačana kerdela najetih vojakov. Ali žalibog! predno se je udomačila ta koristna uprava, pritisnili so tujci, zaterli florentinsko svobodo, ter zopet upeljali l. 1494. pregnane Medicejce. In kakor so novi gospodarji vse republikanske uradnike odpravili, tako so tudi Macchiavelliju odvzeli čestno mesto, katero je zasedal celih 14 let, ter so zaslužnega državnika na eno leto iz Florencije prognali. Ranke (l. c. 161.) navaja dotični dekret, datiran od 8. nov. 1512., kateri se glasi: „Magnifici et Excelsi Domini cassaverunt, privaverunt et totaliter amoverunt Nicolaum domini Bernardi de Macchiavellis ab et de officio cancellariae secundae praefatorum Magnificorum et Excelsorum Dominorum Florentiae“.

Pa ne dovolj! Takoj potem ga dolžijo, da se je udeležil zarote svojih prijateljev Capponi in Boscoli, nameravajočih usmertiti nove medicejske vladarje. Dasiravno nedolžen — kajti znal je natančno, da zarote ne koristijo, temveč le škodujejo državi — bil je prijet in v ječo utaknen. Pravijo, da so ga celo na tezalnico dejali in mučili — in skoro bi to verjeli kljubu razpravi Gervina, upiraje se na pismo od 26. junija 1513., v katerem Macchiavelli sam pripoveduje prijatelju Giovannu Veruaccia svojo nesrečo. „Pravi čudež“ — piše

mu — „da še živim, ker bil sem na tem, da izgubim življenje, katero sta mi le Bog in nedolžnost moja ohranila; vse drugo gorjé, ječo in kar je drugega, moral sem prestati“. Izpustili so ga še

(Dalje prih.)

le, ko je bil medicеjski kardinal za papeža izvoljen; vlada tega papeža, Leona X., pripada najvažnejšim dobam cerkvene zgodovine sploh.

Fr. Šuklje.

Milada.

Zložil Franjo Končan.

1.

U palih lic, mertvaško bleda
Sedi na vertu mlada deva,
Enaka roži, ki jo zjeda
Na tihem červ, tako medléva,
Vesela ni pomladi jasne.
Življenje le počasi gasne,
Ko bridka žalost ga stemní,
Enako kakor dan bleđi,
Kedár za gore solnce pada.
Kaj pač stemnilo je, Milada,
Življenja tvojega pomlad,
Mladosti čas, čas sladkih nad?
Kaj se veselju ti zapira
Sercé? — Okó zakaj umira?
Glej, kakor deva sramežljiva,
Ki jej ljubezni zor zaliva
Obraz, cvet roža svoj razpenja;
Vesele mladega življenja
Šumé bučele po drevesi,
Ki polno cvetnega je snega;
Sladko žgoljenje se razlega
Krilatih pevcev med perési.
Cvelà ti komaj dvajsetkrát
Vesela, zorna je pomlád;
Ko pride spet pomlájat svet,
Na grob mordà ti vsiplje cvet!
— Poslóvil se je belí dan.
Že dole, gore mrak teman
Zagrinja; zvezde gledajo,
Kako rosice sedajo,
Rosice, svetlih spolz sestrice,
Na listje, travo in cvetice!

Ob reke obalih

Val šumí,

V glasovih žalih:

„Več ga ní“.

Na vertu roži
— Dan bleđi —

Pa slavec toži:

„Več ga ní“,

V temni dobravi

Dih šumí,

Drevesom pravi:

„Več ga ní“.

Ko zora počí,

Noč beží,

Solzice toči:

„Več ga ní“

In serce vedno

Govori:

Le tožbo jedno:

„Več ga ní“!

Takó otožno šepetá
Kakòr mej drevjem sapica,
Kedár nastane sivi mrak
In dahne zadnji dih mehak
Umirajoči bleđi dan
Čez goro, polje in raván.
— Kedó je on, ki več ga ní,
Po katerem serce kervaví,
Po katerem roži slavec plaka,
Po katerem toži sapa vsaka?
— Ko vprašam, iz sercá ušló
Ime je devi: „Milorad“
V večerni tihí, mehki hlad.
Imé nji presladkó, bridkó;
Ime, ki hrani ji zaklad
Sedanjih bridkih bolečin
In prešlih lepíh dní spomin.

(Dalje prih.)

Zimske podobe.

2. V gozdu.

Zajec. Take zime ne pomnim, kar sem živ; drevje poka od mraza, tako da je človek vedno v strahu in trepetu. Vem sicer, od kod to pokanje, ali to nesrečno zajčje serce je že tako! Da bi tako ne bilo! Ni se mi moči premagati, naj si še tako prizadevam. In vendar, kaj se bojim tiste merzle svinčene grá-sice? Pok! malo zaskeli, pa je vsega konec, mraza, stradanja in večnega trepetanja. „Addio mondo“!

Oj tí zajčje življenje, kako si tí žalostno! Tako nesrečne živali ni pod solncem; vse nas zalázuje „kar leze ino grede“, kakor da bi ne bilo druge živali na svetu: človek, volk, pes, maček, lisica, medved, jazbec, kuna, dihur, podlásica; orel, kragulj, sova — cele litanije! Človek nima mirne ure ne podnevi, ne ponoči. Nas se vsaka živalca upa, bodi si še tako drobna. In vendar nismo tako majheni; ali orožja ni pravega, orožja! Ta dolga ušesa, za kaj jih imamo? da se nam smejejo, pa da nas človek prijemlje zanje; otroče se ne boji zajca, ko ga enkrat derži za ušesa!

Slišimo res dobro, ali to je še le naša prava nesreča! Da le kaj zašumi v germu, že imamo drisko. Iz samega straha se ne upamo oči zatisniti v spanji; z odpertimi očmi spimo, kakor nobena žival; ali tudi to nam nič ne pomaga; gledamo a vidimo ne; spanje je vendar le spanje. Lepa, modra naredba, rekel bi: prava ironija, ko bi bil učen mož. A kaj pravim: orožja ni? Ostre zobe imamo, kakor šivanke; ali kaj pomaga? Sercá ni, sercá, poguma ni; in ko bi

zajec puško imel, streljati bi se ne upal! Kolikokrat sem že dejal sam pri sebi: To je sramota! Mož s puško v roci, pes, volk, lisica in kar je druge take debele živali, da se njih bojimo, to ni sramotno, kaj bi se s takimi? Ali tisti podlásici, ki je kakor palček, tisti bi se pa vendar kedaj v bran postavil, nji bi pokazal! Pokazal sem ji res — peté. Natura, natura! „Naturam expellas furca“ — kakor sem slišal gospoda župnika, ki hodijo sim brevir molit. Tudi bi se nam reklo lahko kakor oslu: „Pošlji zajca križem svet, verne se uhát ko pred“! Zajec tí svoje žive dni ne bo junak. Nam junaštvo, pa — „zajcu boben“. Čudno se mi zdi, da se nam niso še čisto zbrusile zadnje peté od samega letanja. Ko zaslišimo tisto sitno pasje lajanje, pa smo vsi z uma. Kolikokrat sem že rekel: Ne tja gori, tam lovec čaka; ali vse zastonj — kakor bi moralo biti, pa zopet vkreber: kakor je bilo ondán v jeseni, ko je bil zopet tisti veliki lov, mislil sem, da bo naš sodnji dan; samo to je bilo dobro, da so bili ravno tja postavili nekoga mladega človeka, ki je imel menda prvič puško v roci. Srečno se je bilo izšlo, samo za dober ščipec dlake sem bil pustil, tako da me še zdaj zebe, kjer je ní. Ali kaj pomaga? Slednjič pride vendar moje herbtisče na mizo in koža moja na prodaj. Zajčja osoda! Da bi ga zgaga, kedor bo jedel moje meso in nosil mojo kožo! Dolgo uho, kratek rep, urne peté, vse nič ne pomaga zajcu, tudi ne tista zvijača, da zdaj sim, zdaj tja skače, kader ga pes goni, kakor bi mazurko plesal; slednjič ga vendar usapi.

O zajec, zajec, zakaj imaš tako dobro meso in tako mehko dlako!

Prav za prav bi bil zajec lahko ponosen, da ga ima svet tako v čisljih, kmet in gospôda, ali to samo po smerti, kaj meni čast in slava po smerti! Da bi bilo samo življenje malo prijetnejše! Kaj bi dal, da bi našel zdaj kak korenček, kako zeljno peresce; kaj pravim? da bi imel kako bilko! Vse pospravljeno, posezbo in kar je še kje, to je pod debelim snegom. Pa kaj bo? Kmet je dandanašji strašno priden, vse skerbno pobere in potem pridejo še otroci, ter rijejo in berskajo po njivi. Prej so ostajali vendar še storži od zelja, zdaj se še tí izrujajo. Ubogi zajec pa glédi, kako boš, ter sline požiraj. Za silo je bilo nekedaj še mlado drevjiče po vertih, da ga je človek malo oglodal, da je bilo kaj za zob; zdaj je skoraj že vsako debelce namazano z neko smerdljivo stvarjo ali pa obvezano, kakor perst, ki se je človek vanj vrezal. Težavno je zajče življenje! Zakaj je zajec na svetu? Prej smo še lahko rekli, kakor sem slišal nekega gospodiča: „Nos numerus sumus...“ „Mi smo, da nas je več, da pozobljemo, kar se pridelá“. Pa zdaj zoblji, če imaš kaj! Moj želodec je kakor kmetova mošnja, ko gre domov iz davkarije. Černo se mi dela pred očmi od samega stradanja. Nič upanja, kamor pogledam! Solnce zahaja, leči bo treba nocoj s praznim trebuhom. In to se imenuje življenje! Človeku je vendar še boljše, neka lahkomiselnost mu pomaga v najhujši stiski. Tako sem videl danes otroke, ki so šli iz šole. To ti je bilo vse zaripljeno od mraza, v trebuških menim da tudi ni bilo kedó vé kaj; vendar je bilo vse veselo; skakalo je in vriskalo, kepalo se in v sneg metalo, da je bilo kaj; in kjer je bila kaka za-

merznena lužica — hej, to ti je bilo dersanje! Zajci smo premodri, zlasti kader se nam slabo godí.

Poleti je res malo boljše. Živeža povsod dovolj, tako da se časi celo strah pozabi. Zakaj ne nabiramo tudi mi za zimo kakor miš, skriček in mendà tudi veverica. Kako lepo bi bilo sedaj, ko bi si bil kopico sena nanesel, zaril bi se vanjo, ter lepo na gorkem hrustal bilko za bilko. Tolikokrat sem dejal, da bom, a ko pride čas, pa človek pozabi vse svoje dobre sklepe.

Smertne težave me obhajajo, težko da bi dočakal jutranjega dneva. Od glada in mraza poginiti, neprijetna, neslavna smert! Pri moji zajčji veri! Ko bi prišel sedaj le lovec, ne ganem se z mesta.

Hudirja! kaj pa tam za manó? Lisjak! Zdaj pa skok! kar najviše in najdalje mogoče!

Lisjak. Že sem menil, da ga imam, tú pa kakor bi odrezal, ni več sledú. Zastonj so se mi sline cedile, zdaj naj jih požiram, družega tako nimam. Truden sem in izpehan, da ne morem dalje; za zdaj mi je pete unesel; Bog vé, kedaj pridem zopet kateremu na sled. Zajec je sedaj silno redka divjačina. Gospod ga strelja in kmet mu stavi pastí, tako da pride nam komaj o vélikih praznikih med zobe. Kaj pravim? Saj že skoraj več ne pomnim, káko slast ima zajče meso!

In kuretina? Kmet ima tod okolo tako ubogo malo kokoši, in še tiste, kar jih ima, tako skerbno pazi in straži, da je vsa prekanjenost, vse zalazovanje zastonj. Tič je tudi že bela vrana. Paglavci jih lové, jajca in mladiče jim pobirajo, gnezda razdirajo tako da je slabo paberkovanje za njimi. Miši, kebri, gliste in tak drobiž, to je zdaj naša hrana. Po zimi še tega

ni. Kako dobra bi bila zdaj kaka miška, dasi nima posebno prijetnega duha; prav posladkal bi se z njo; ali zdaj je ni dobiti.

Kaj pa to, vraga? Kaj tako čudno herka in gergrá in bobni? Pojmo pogledat, zdaj se ničesa ne bojim. — Saj se mi je zdelo, kaj bo. Medved v berlogu leži kakor klada, pa smerčí, da se zemlja trese. Oj ti presneti kožuhar, tebi se pač dobro godi. V jeseni si se napasel in nabral si tolsče, da te zdaj greje in redi po zimi. Mi pa zmerzujemo in stradamo, da nas Bog vidi. Tako je na svetu: velikašem, debeljakom se povsod dobro godi, ali gorje nam malim! Kje je tu pravica? Kaka je ta naredba? Medved zimo lepo na gorkem prespava, zakaj ne mé, lisice? O narava, narava, ti si čudna mati! Zakaj ne skerbiš enako za svoje otroke? Ta krivica me boli, jeza me grabi; kar šel bi pa bi kos tolstega mesa odgriznil tistemu debelemu lenuhu, celo stegno bi mu izpulil!

Kaj nam pomaga vsa tista naša glasovita zvitost in prekanjenost! Zdaj je že vsaka žival tako od sile prepametna in prebrisana, da se lisica težko pošteno preživlja. Najbolje bi bilo, da bi skoraj konec bilo vsega lisičjega rodú. Saj mnogo nas tako že ní. Vrag vedi, zakaj nas tako preganjajo! Naše meso, kolikor mi je znano, vendar ní kaj posebnega; in naša koža tudi ní ne vem kako imenitna. Vsi lisjaki naj storé kakor jaz, pa bo konec našega siromaštva. Prihodnjo pomlad, ako jo doživim, ne bodem se ženil. To je, kakor bi odrezal.

Ali vse to modrovanje mi ne utolaži lakote, ki mi razsaja po oserčji. Glej, glej, kaj je pa tu gori nad mano, na tej smereki? Nekaj živega. Senica češarke

ruži, pa dobre volje je. Oj ti ljubeznjiva tičica seničica, ko bi bila ti moja! Pridi, pridí, prijazna živalca, daj se mi objeti, potolaži mi silno hrepenenje, ki mi razgraja po — serci. Zdaj le bi bilo dobro, kako lepo pesmico zapeti: pod oknom; poskusimo:

Oj tičica seničica,

Daj, daj, da te objamem,

Jaz samec, ti samičica,

Za ženo rad te vzamem!

Ná, tu imaš zlódeja! Snegá mi je vergla doli, pa ravno v očí, tako da še gledati ne morem za njo. Da bi te griža, vrazjica!

Kaj začeti? Lačen sem, kali, ali pa mordà žejen, sam prav ne vem. Storimo, kakor pravi tista neumna pesem, ki me je vedno tako jezila:

Lisica, lisjak,

Sta pila tobak;

Tobaka ni b'ló,

Sta pila vodó!

Tam le doli v loki je studenec, tako lepo kopno je ob njegovih stranéh. Pojmo pit, mordà nam vendar nekoliko odleže.

Kaj je pa to? Človeška nastava, past slabo skrita! Oj ti človek, da imaš lisjaka za tako neumnega! Ali ta le košček zmerzlega mesa bi pa vendar ne bil napačen. Huda izkušnja! Bodi pameten, lisjak! Če te prime za nogo ali celo za vrat! Ej, kaj pa more hujšega priti? Od glada in mraza poginiti tudi ní prijetna smert. Saj sem tako že v svojem obupanji hotel iti h kakemu kmetu naravnost na dvorišče, naj me pobijejo z osečki. Morebiti bi se pa vendar dalo kako. Poskusimo! Kakor naglo mogoče, zaskočim, zgrabim meso, ter ga odnesem, morebiti tudi cele peté. — Takó! — Šklemp! — Zvita buča lisjak. Zdaj se pa gostimo!

B. M.

Zemeljska čuda.

I.

Ljubeznjiva gospica! Ustreči hočem Vaši želji in razlagati Vam sv. pismo, če tudi nisem izvedenec v tej stroki, a še enkrat si dovoljujem pohlevno vprašanje, niste li se motili, ni li bil list, ki je prišel meni v roke, namenjen možu, izvedenemu v skrivnostih sv. pisma?

Ukazali ste mi, naj Vam pišem, kaj vem o porodu naše zemlje. Stvarniku bi radi gledali v roke, ko je stvaril zemljo? Vso zgodovino ste proučili, pravite, Babilonce in Asirce, Inde in Egipčane, vse najstareje narode poznate, vse veste! A ko ste knjigo zaperli, prišlo Vam je na misel vprašanje: „In kaj poprej?“ — Sami ste si odgovorili, ter se spomnili Adama in Eve v raji, a Vaša radovednost celó tu ni bila zadovoljena, in v drugo ste se vprašali: „In káko je bilo življenje, predno je zadihal prvi človek na zemlji?“

Tu si niste vedeli več odgovora in pisali ste meni. Ne smem Vam očitati Vaše radovednosti, če tudi je tolika, da bi si mej svojim spolom krono zaslužili. Ne, hvalim jo in zató Vam podajem roko, ter Vas vabim na izprehod v one davno minole čase, ko se na vsej širni zemlji ni gibal najmanjši črviček in ni bila najdrobnejša travica iz tal.

In Bog je rekel: „Bodi zemlja!“ — In bila je!

Tu naj bode najin mejnik, tako daleč smeja, daj ne! O porodu naše zemlje Vam nočem ziniti ne besedice, in ne samo zató, da zberete svoje čarobne ustnice v jezno kópico, ki Vam tako lepo pristoji, ampak ker je pisana beseda pre-slaba za pripoved tega veličastva.

„Zemlja pa je bila pusta, temá in vode so jo pokrivala!“

„Ali mi hočete verjeti, ljubeznjiva gospica, da je mej pervim in tem ravnokar navedenim stavkom presledek za tisoč in tisoč stoletij, ker takrat, ko je del stvarnik zemljo iz rok, bila je razbeljena kroglja, lepa zareča kapljica, ki se je svetila po temnem nebesnem prostoru, kakor svitel črviček v rosni travi, kader gre ura na polunoči, okrog nje pa so plavali debeli oblaki in goste megle in dopadljivo so kazali angelci s perstom za svetlo lučico, ki si jo je njihov mogočni vladar prižgal v svojo slavo na temnem nebu. Mladi zemlji pa je dejal stvarnik: „Svoje roke ne odtegnem od tebe in za váruha in angela ti dam svetlo solnce, ki te bode vodilo, da se ne izpotakneš kje na svojem potu ali izgrešiš pravega sledú!“

In tisoč in tisoč let je svetila sè svojo žarečo lučjo v stvarnikovo slavo. Lepi so bili njeni mladi dnevi; mogočna kraljica se je vozila po temnih nebesnih prostorih, ter se dopadala v svoji lepoti. Todá vsemu, tudi največi lepoti, so dnevi šteti. Od vseh štrani so jeli na mlado zemljo pritiskati sovražniki, in med njimi najsilnejši je bil mráz, ki jo je od vseh strani objemal sè svojim ledenim dihom. Doli iz oblakov pa so silile z vso silo neštevilne vodene kapljice, druga za drugo so želele opočiti in ogreti se na mladi zemlji; toda njena prevelika vročina jih je silila nazaj v oblake, izpuhtele so kvišku, kakor da so kanile na razbeljeno železo. Na zemlji njim še ni bilo prostora. A njihov največi zaveznik, mráz, ponudil jim je svojo pomoč. Od dne

do dne je jemal zemlji njeno gorkoto, vedno prederzніше so postajale vodene kapljice, se ve da mnogokrat so morale še izbežati nazaj v zračne visočine, a vsakokrat so vzele tudi nekoliko gorkote seboj, ter jo oddajale kakor dolžno hvalo ledenemu mrazu.

Mraz je zmagal, in po tisočletjih se je napravila okrog zemlje tenka temna mrenica, ter odzela zemlji njeno lepoto. Vodene kapljice so mogle že prestajati na njej in v kratkem so se izpraznili oblaki v velikanskem dežji po zemlji, ter jo zalili čez in čez in — otemnela je!

Taka osoda je namenjena vsaki lepoti!

„Zemlja pa je bila pusta, temà in vode so jo pokrivala“!

Ne vem Vam povedati, gospica moja, koliko milijonov let je preteklo med tem. Ta čas se ne dá določiti.

Ali naj Vam povem, kolika je bila vročina na zemlji v njenih mladih dneh? Tudi to je težko, gotovo pa nekaj tisoč stopinj nad ničlo, ker najterje rude in kovine, bazalt in granit — saj poznate to kamenje — plaval je raztopljen po zemeljskem oserčji.

Ona temna mrenica okrog zemlje pa se ni takoj sterdila, ampak ostala je mehka, nekako tako, kakor testo, saj veste, železo se sterdi, ko se je popolnem ohladilo. A koliko časa je moralo miniti do tedaj! Le malo primero Vam hočem ponuditi, račun si napravite sami in naj Vam ne bo žal, če se uštejete za kacih deset ali sto tisočletij.

Ko se o starosti zemlje govori, je to sila majhen pogrešek. Leta 1803. je prišel Humboldt o svojem potovanji po južni Ameriki mimo malega ognjenika (vulkana) Jorullo, ki se je 1759. leta pognal iz zemlje 1550' visoko. V raz-

pokah ob njem pa je našel še on razbeljeno lavo, ki je pred 44 leti pribruhnila iz gore; in 43 let za tem je poročil E. Schlüder, da je videl iz dveh odpertin kaditi se. Torej skoro v sto letih se lava ni ohladila do dobra. V primeri z velikansko zemeljsko kroglo je ta lava, kar je kapljica vode v morji. Prof. Bischof je po celó učeni poti — učenjaki Vam ne sterpé, da bi ne bili učeni — po učeni poti je preračunal, da je minilo od rojstva naše zemlje pa do danes 350 milijonov let!

Veliko število, gotovo! A kaj pomeni tisoč in milijon let v življenji sveta. Mušica, ki živi en dan, prištevala bi Vas, naj bi imela človeški razum, neumerjočim stvarjem božjim. In ni li človek taka enodnevna mušica, ako primerja svoje življenje s življenjem nebeskih svetóv?

„Svoje roke ne odtegnem od tebe“, dejal je vsemogočni vladar mladi zemlji in ukazal je, naj stekó vodé, ki so pokrivalé zemljo čez in čez, v en kraj, in suha zemlja naj se prikaže. — Ona temna mrenica okrog zemlje je bila presibka, da bi se ustavljala velikanskim ognjenim močem, ki so razsajale pod njo v zemeljskem oserčji. Počila je tu in tam, ognjeni velikani so dvignili male kosove kvišku, postavili jih po konci, ali jih razmetali v kolobarskem neredu. In vlili so se čez nje oni goreči divjji potoki, ki so prihruli iz zemlje. Teme visocega Triglava in temena njegovih bližnjih in dalnjih sosedov na okrog, ležala so nekedaj v isti dolini, kodar se pretaka sedaj bistra Savica in se blešči blejsko jezero.

Tako so se delale gore, gospica!

S početka se ve da je mnogokak kos one mrenice na zemlji utonil v velikan-

skem razbeljenem morji in na njegovo mesto je priplavala tekočina, shladila se, ter napravila novo mrenico, kateri pa tudi časih ni bilo obstoja.

Toda ne samo tako so se delale gore! Saj veste, da se v mrazu vse reči kerčijo, na gorkem pa raztezajo. Več ko je štela zemlja let, bolj se je debelila — seveda celó počasi — in prišel je trenotek, ko na vsem njenem poveršji ni bilo ugledati več ne enega žarečega kraja. Kerčila se je zemlja, kakor star človek, ki leze v dve gubé, popokala je njena skorja, posamezni kosovi in skladi so se zbrali v visoke kope in tudi tako so se delale gore. In pogledjte jih, kjer kažejo svoja gola rebra v svet, kakor razmetani so skladi. Tu so obrnjeni na levo, tam na desno, in zopet drugje so navpik na glavo postavljeni. — Smem li Vas opomniti groznega bobnenja in gromenja, ko so pokale zemlji stare kosti? Kaj ne, sedanji topovi in strela za strelo so proti temu le otročja igrača?

Takrat še le je prišel on čas, o katerem govori sv. pismo, da so se stekle vode v en kraj, kjer so pričele takoj svoje delo na vroči še zemlji, toliko vroči, da so vréle vse vodé na nji. V tacem stanu so mnogo laže, mnogo izdatneje razjedale in topile skalovje. Napojena s tako mešano tvarino, raztekla se je voda po raznih delih zemlje, ter jo popustila kje sto in sto milj daleč proč od tam, kjer so ga nabrale. Po tem potu so se napravili v morji in vodah mogočni skladi, sé začetka so bili mehki

kakor testo, a s časoma so se sterdili in postali terda tla. Ko pa je prišel določeni čas, uperli so se podzemeljski ognjeni hudourniki v zemeljsko skorjo, ulomili so jo, ter jo dvignili z onimi novimi skladi vred kvišku čez vodó in morje.

In tudi takó so se delale goré, gospica moja!

Vem, ko to berete, da Vam je vprašanje na jeziku, če se je ohranilo še kaj tacih groznih ognjenih moči v zemlji in če se ne poskuša, globoko notri v zemlji, ravno pod Vašimi nogami, morda ravno sedaj tak ognjen velikan nad skorjico zemlje, ki nosi Vaše lahko telo? Vem, ko bi se ne bali pokazati se boječo, vprašali bi me radi, če ne stojite na kopici zemlje, pod katero je nasuto smodnika za pedanj na debelo; le male iskricice je treba in več ne bodé Vas, ne stropa nad Vašo glavo.

Žal mi je odgovora, ljubeznjiva gospica, ker sila nerad Vas strašim, a govoriti moram resnično besedo. Dà, prav tako kakor verhu nevarnega izpodkopa stojite, pod Vami pa divja in polje sim ter tja ona grozna razbeljenost časih tako celó, da jo je slišati verhu zemlje in Vam trepeče sercé v persih. To zovete potres. Seveda celó se tem podzemeljskim velikanom ni treba upirati, ker zaperti so pod sila drobno skorjico, kakor v jabelku meso pod lupino, ves drob pa so one goreče sile in o njih Vam hočem ziniti prihodnjič eno ali drugo besedo, ako že sedaj prestrašeni tega ne prepoveste.

Ivan z Verha.

Slovenski glasnik.

— Glasbena matica v Ljubljani je izdala tretji vezek („Milotinke“) samospenov našega znanega skladatelja dr. B. Ipavca.

— Slovenske narodne pesmi, nabral in za moški zbor upravitel Jos. Kocijančič. II. snopič. Ljubljana. Naš skladatelj je nadaljeval svoje delovanje, ter nam je zopet obogatil naše glasbeno slovstvo z drugim vezkom svojih lepih narodnih pesmi. Samo izdanje drugega vezka je res jako okusno, mnogo lepše od prvega, ki je lani izšlo. Skladatelj nam je tudi s tem jako ustregel, da je temu vezku pridedjal na zadnje besede posameznih pesmi, s tem nam bo ohranil razen kompozicij tudi pesmi. Omenjeni vezek ima to vsebino: 27. Junak Janko. 28. Dober večer. 29. Prevzetna. 30. Stara ljubezen. 31. Fantič na vojski. 32. Zapeljana deklica. 33. Pri vinu. 34. Vinski brat. 35. Materino žalovanje. 36. Črni kos. 37. Miličino slovo. 38. Visoka je gora. 39. O moj šocja je šel. 40. Dolenjska zdravica. 41. Pobiči mi po cest' gredó. 42. Roženkraut, nagelj in rožmarin. — Povezal in gospodu Fr. Ferfili poklonil J. Kocijančič. Pervi in drugi snopič se dobivata pri gosp. Fr. Dreniku v Ljubljani in pri samem skladatelji v Kanalu; II. snopič po 90 kr., oba po znižani ceni 1 gl. 50 kr. Naročata se samo z nakazanimi novci. To lepo zbirko priporočamo najtopleje slovenskemu občinstvu.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. Zbadovič. Pridno nam dopisujete, dasi vam nismo še do sedaj odgovorili na vaše prvo tako obširno, tako tehtno pismo. To je lepo, to je gimljivo! Zadnje vaše pismo, prava elegija, žalostna pesem Jeremija proroka, se nekako čudno zлага s prejšnjimi, ne vjema se prav z vašim izmišljenim imenom, ki ste si ga gotovo prav karakteristično izmislili. Ali vam je „Silvestrov večer“ tako serce omeščal? — Elegije hočete torej pisati? Žalostno opravilo! „Jaz imam pevsko žilo ter hočem svoje žalostne čute zlití v elegijo, a ne vem prav dobro, kako obliko, kako merilo elegija zahteva, ne vem, kedó je pisal najlepše elegije, da bi po njegovem izgledu

spletal besede, iskal bi poduka v kaki nemški estetiki ali poetiki — pa je nimam — a od mesta sem predaleč, da bi mogel berzo vdobiti knjigo po svoji volji.“ — To je res velika preglavica! Penici je tako nekako čudno spomladi, teži jo nekaj, giblje se v njej, na dan ji sili, odložila bi rada, a sirota ne ve, kam! V gnezdo! — A gnezda nimam! — Naredi si ga kakor druge tice. — Ali ne znam! — Potem ti pa ne vem več sveta. Čudna tica, ki si ne zna delati gnezda! Brez šale. Res se je treba učiti pesniku, mnogo, korenito učiti. Ali kje in kako naj si išče poduka, to ni da bi se kar tako gredóč povedalo; to ni da bi v roke vzel samo kak „compendium“ ter se ga iz glave naučil. Same „estetike“ in „poetike“ so slaba pomoč. Tudi to bi vam malo koristilo, ko bi vam svetovali, berite Ovidija, Tibula, Propercija, berite Goetheja („Rimske elegije“), Mathissona, Lenaua, Lamartina, Leopardija itd. itd. Elegije so različne, različna so njih merila. Vsaka oblika je dobra, samo da je čutu, misli primérna. — „Našim pesnikom je treba slovenske slovstvene estetike“. Našim pesnikom je mnogo treba, tudi estetike, gotovo; da pa ravno slovenske, to se nam ne zdi tako dognano kakor vam. Drugih stvari je dovolj, katerih nam je še bolj potreba. Vi si vse to mnogo prelahko mislite. Spisati pošteno „estetiko“, to ni kar tako! Ako bi pisatelj literarnih pogovorov, kakor vi menite, res imel vse druge za tako delo potrebne sposobnosti, časa nima! Zveržiti pa kak suhoparen „compendium“, to prepruša drugim. — To nas pa vendar veseli, da ste hoté ali nehoté nekoliko privzdignili zagrinjalo, ki nam zakriva vašo zanimljivo osebo.

Serce imate, mehko serce, pevsko žilo tudi, otožni ste in zunaj mesta bivate, to je že nekaj; če ni tudi to vse izmišljeno, kar vam je prav podobno. To ni naša zadnja beseda z vami. Zdravi!

NAZNA NILO.

„Zvon“, leto 1876. in 1877. se dobiva pri odpravništvu, mehko vezan po 2 gold. zvezek.

„Zvon“ izbaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gl. za vse leto s podobami, 2:50 za pol leta; 4 gl. za vse leto brez podob, 2 gl. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Zellerhof 6.